

Діло

Виходить що-дня рано
крім понеділка.

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринна 10, II. пов.
Контра пошт. шпакі 26.726
Адреса тел. „Діло—Львів“
Число телефону 261
Рукописів
редакції не зберігає.

ПЕРЕДПЛАТА
в Австрії Угорщині:

місячно	270 К.
чвертьрічно	5 —
піврічно	10 —
річно	20 —

у Львові (без доставки):

місячно	240 К.
чвертьрічно	7 —
піврічно	14 —
річно	28 —

За зміну адреси
платити ся 50 с.

Ціна оголошень:
Строчка п'ятнадцять, двома рядками
40, в відстані 60, в
особливостях 80 с. в редакційній
части 1 К. Повільнішою про
вісткою і заручкою 130.
Неперодично строчка 1 К.
Сталого оголошення за окремою
оголовою.
Одні прикріпак коштує
у Львові 10 с.
на провінції 12 с.

Видає: Видавнича Спілка „Діло“.

Начальний редактор: Д-р Василь Панейно.

Народний Комітет супроти події заграничної і внутрішньої політики.

Львів, 24. цвітня 1917

Народний Комітет, начальна управа української національно-демократичної партії, по нарядках в дні 21. і 23. цвітня с. р., вислухавши політичного звіту свого голови п. д-ра Костя Левницького, ухвалив оголосити отсю заяву:

1. Народний Комітет, приймаючи з вдоволенням до відома нові прояви принципіальної готовності осереднених держав заключити чесний акт обох сторін мир з виключенням австро-угорського насильства, закликає правлячі круги Монархії до дальшої енергійної акції в сім напрямі аж до повернення нормальних відносин усім в'їзною навіщеням народам Європи, а з'особна привернення найтяжше навіщеному українському народови можности загоїти одержані рани і забезпечити свій дальший національно-політичний розвиток.

2. Вітаючи нову, серед воєнної руїни скристалізовану ідею мира без переможених і без насильства над народами дотичної землі, Народний Комітет висловлює переконання, що се нова засада знайде своє здійснене не лише на будучім мировім конгресі і в міжнародній політиці по ній, а ще в більшій мірі стане провідною максимом у внутрішній політиці ріжноплементних держав і країв, з окрема в Габсбурській Монархії, — і додачує у недавнім відзнаві з найвисшого місця до заступників німецького народу в Австрії в підтверженні рівноправности всіх народів і потреби перестрою Австрії в сім дусі та в рішеню теперішнього правительства занехати всі ті винякові заряджені, які булиб нарушенем прав якого-небудь народу в державі, — заповідь нової доби в розвитку Монархії, яка піде на зустріч головному завданню національної ідеї Австро-Угорщини сотворити всім народам сеї Монархії умови самостійного національного розвитку, а з'особна також віде на зустріч програмі Українців: утвореня в українських етнографічних територіях Австрії і Угорщини автономних національних провінцій.

3. Згадавши прязнаки нової орієнтації внутрішньої політики в Австрії велять Народному Комітетови вірити, що мнимо звиковиджена переміна державно-правного відношеня Галичини, суперечна одмоушій волі українського народу в Австрії й поза нею, вже остаточно занехана та що на бухуче всяке уладнане віданосин українських територій до держави не буде ніколи підняте й переведене без згоди правних заступників українського народу і пропоруки волі; а з'особна застерігає ся Народний Комітет як найрішучіше, щоби вироблений колом польським і т. зв. міністерством для Галичини проєкт відокремленя, який є наругою над ідеєю рівноправности і самоозначеня національного, був правительством бранний за підставу до якої-небудь акції, та взявше українських послів, щоби кожду пробу перевести сей проєкт в житє, в парламенті чи поза ним, унеможливили всякими доступними їм способами та щоби передумовою всякої державно-правної зміни у становішчі Галичини зробили попередній поділ її на національно-територіальні основи.

4. В приводу упадку царського ладу в Росії, до якого причинили ся немало й російські У-

країнці, вітає Народний Комітет величаві прояви національної свідомости і змаганя до політичного, культурного і господарського визволення закордонних земляків, — прояви, які в одній стороні опривинили твердження супротивних Українцям кругів в центральних державах про недостачу національної свідомости серед російських Українців, а з другої дали доказ національної жинучости і державної свідомости українського громадянства за кордоном, — і сердечне бажає йому дальших успіхів аж до здійсненя найвисших національних ідеалів.

Скликане парламентау.

Заходи президента палати послів Сільвестра. — Німецька криза. — Польська криза і новий план в справі відокремленя Галичини.

Львів, 24. цвітня 1917.

Скликане парламентау — як доносить віденські дневники — плянує правительство на 22. мая.

Д. 22. с. м. прибув до Відня президент палати послів д-р Сільвестер. Хоч він стоїть при тім, що не прийме нового вибору на президента палати, одначе вважає за свій обовязок зробити для підготовленя нової парламентарної сесії все, що залежить від президента. Огже відбуде конференція з партіями, а опісля, коли ті конференції дадуть корисний вислід, скликає би конференцію провідників парламентарних клубів, щоб підготувати парламентарну сесію.

Пологоджене кризи, на скільки зодить о німецьких послів, мало би наступити — як доно-

сять „N. Fr. Presse“ — в першій половині сього тижня. Чи пп. Урбан і Бернрайтер остануть далі в кабінеті як мужі довіря Німецького Національного Союзу, се залежати ме від того, які поясненя дадуть вони Союзу про свою здансіню у монархе. Се мали вони зробити на засіданні, які відбували ся протятим вчерашнього дня. Се поясненя мають іти в двох напрямках: по перше, які наміри має правительство в справі утвореня парламентарної більшости, по-друге, який план має правительство, щоб ишим способом перевести свою річеву програму включно з домаганями Німецького Національного Союзу, коли дорога §. 14 ого показала ся неможливою.

Про польську кризу доносить нинішня „Gazeta Wieszona“: На суботнім засіданню парламентарної комісії польського ядра презес Віденський здав справу в авіансії у монарха і в конференції з гр. Черніном і гр. Клям Мартіном. Презес кола зазначив з натиском прихильне й льовляне становище корона супроти Польків. Під впливом гр. Черніна виринув новий проєкт полагодженя кризи. Ближші подробиці сього проєкту невідомі. Відомо тільки, що ходить тут о нову торжественну декларацию, яка заповідала би відокремлене Галичини. Кажуть, що се декларация має бути більш конкретна ніж дотеперішня і аходити в негітній справі. Парламентарна комісія польського кола поручила окремому субкомітетови перестудіювати новий проєкт і відложити ся до неділі, 5. с. веч. В неділю перед пол. радиз субкомітет над сим проєктом в присутности п. Бобжинського. Вислід нарад держать в тайні. Чи сей проєкт уне кризу? Цінною прикметою його є те, що він входить в негітній справі відокремленя Галичини, а слабою стороною те, що не подає способу, як відокремлене могло би бути переведене. Бо теперішнє правительство стоїть дальше на тім, що відокремлене шляхом октройованя є вже нині неможливе.

Українці в адміністрації Київщини.

Отворене першої української гмінації в Києві.

Проф. Грушевський і полковник Чехович на українським кооперативнім в'їзді.

Привіт від українських добровольців.

Відень 23. цвітня 1917.

Комісарем центрального революційного правительства на Київ і київську губернію устанвлено предсідателя київської Губернської Земської Управи Суковкина. На однім із засідань київського революційного Виконуючого Комітету помічником Суковкина вибрано відомого українського діяча Дмитра Дорошенка. Власть комісара ривнаєт ся власти губернатора; його помічника-віцегубернатора.

Виконуючий революційний Комітет у Києві, як і в інших містах, складаєт ся з відпоручників ріжних публічних і приватних громадських організацій і політичних партій. До сих комітетів належить задача організації тимчасової правительственої і громадської власти в порозуміню з військовими чинниками. Головою сього Комітету є заступник голови київської міської ради Страдомський, політично поміркований Українець. Секретарем Комітету є булший редактор закритої української щоденної часописи „Рада“ А. Ніковський (Василько). Се ред членів Комітету є ще кільканайцять політично менше значних Українців.

Звертаючись до інших урядових функцій в київській адміністрації, бачимо й тут на ріжних становищах Українців. І так комісарем для шкільних справ став в початку відомий український учений В. Науменко, а відтак відомий

український письменник і діяч Ір. Стещенко. Се се ніщо инше, як куратор київського наукового округа. Обовязком комісара для шкільних справ є, як подає „Кіев. Мисль“ за дня 13. марта, стежити за тим, щоби справи шкільної просвіти (в школах народних, середних і висших) провадили ся в дусі нових подій і нового політичного устрою в Росії. Справами друзарськими і пресоний завідуює тепер в Києві відомий український публіцист Сергій Ефремов.

На ріжних становищах також зустрічаєт ся імена Українців.

З тими самими задачами, що міський Виконуючий революційний Комітет, рішенем надзначайних зборів київського губернского земства покликують ся до жита Губернска Рада представників губерньських організацій. Принятий склад сеї Ради, про який була подана вже вістка, дає підставу припускати, що сей орган тимчасової власти на київську губернію буде складати ся в переважній часті зі свідомих Українців.

Склад гласних київського губернского земства вістає також доповнений представниками громадських організацій, а в тім числі і Українців. Між иншим кооптовано на гласного губернского земства М. Стасюка, автора знаменитих розвідок про автономію України і економічн особливости України. Рівнож вістала доповнена кооптованими членами київська губер-

ська земська управа, головним чином Українцями, так, що вплив на діяльність земства зі сторони України є запевнений.

Що тикається сільської ради у Києві, то крім кооптованих тепер 4 Українців в проф. М. Грушевським на чолі, про що вже була у нашій часописі вістка, в складі гласних сільської ради перед тим було кільканадцять Українців, так що тепер Україні будуть становити у київській сільській раді поважну групу.

Українці в київській міській шкільній комісії.

Підкомісія для заведення у київських міських школах викладів в українській мові.

„Кіев. Мисль“ з дня 16/29 марта повідомляє:

В цілі кращого поставлення шкільництва у Києві міська шкільна комісія кооптувала у свій склад як представників від України проф. М. Грушевського і Ів. Стеценка, а також постановила дати 2 місця в комісії представникам від робітників. Для розроблення в усіх поєднаних питаннях про заведення в міських школах української мови рішено сформувати особливу підкомісію, зложеною з проф. М. Грушевського, В. Ігнатюка, Т. Лубенця, Ів. Стеценка, Н. Ярошевського і п'яти представників від української сільської шкільної освіти, в тім числі Е. Коляковича, С. Романюка й ин.

Комісія призначила 500 рублів на закупку для міських шкіл українських книжок і портретів Т. Шевченка.

Отверенє української гімназії в Києві.

„День“ з дня 21. марта (3. цвітня) в телеграмі П. Т. А. з Києва повідомляє:

Дня 1. цвітня відбуло ся торжественне отверенє першої української гімназії.

Український кооперативний зїзд у Києві.

„К. Мисль“ з дня 29. марта подає таке справозданє з відбутого дня 14. марта зїзду представників кооперативів київської губернії.

Зїзд відбув ся в помещеню Педагогічного Музея. Скликала зїзд виконуюча комісія Київського Тимчасового Кооперативного Комітету. Викладача Музея, де відбували ся засідання зїзду, гарно удекорована українськими картинками, портретами Шевченка, кооперативними прапорами і плакатами з написами по українськи: „Підтримуйте новий уряд!“

Предсідателем зїзду вибрано Х. Барановського, почесним предсідателем проф. М. Грушевського, товаришем предсідателя Д. Колізу, секретарями Мандріку і Христюка. Х. Барановський звертає ся до зїзду з короткою вступною промовою на українській мові, в котрій говорить про задачі зїзду, і закінчує її словами: „впали пута, ввали кайдани!“

Проф. Мих. Грушевський виголосив сильну промову, про Україну, яка все жила ідеалами свободи та про краще упорядкованє її життя в вільній Росії.

На вивескє М. Стасюка учасники зїзду в великим піднесенєм просївали „вільну намять“, „Заповіт“ й український національний гимн „Ще не амерла Україно!“

Від військ київського гарнізону виступили полковник Чехович і рядовий салдат Васильчук. По коротким нарисі історії громадського руху в Росії полковник Чехович відзначив видатну ролю в біжучих подіях армії і від імени військ київського гарнізону вложив торжественну обіцянку підтримувати і скріплити новий лад. Рядовий салдат Васильчук potwierдив заяву полк. Чеховича і звернувся до кооператорів з сіл з проханням, щоби вони скрізь по нашому краю рознесли вістку про переворот і про мастрий в армії та вислали се льянам про необхідність прийти вітчимі на поміч продуктам поквици. Слова Васильчука викликали буряні овачі зібраних і оклики: „Не бійтесь, дамо все, що треба, привеземо!“ Скінчив свою промову Васильчук словами: „За вільну Україну, за самостійність, за рідну мову, за школу — ура! Нові оплески і овачі.“

Возиний комісар полковник К. Оберуча закликав до об'єднаня народних мас для укріпленя добуті поді.

М. Суковкин підніс велике значінє кооперативів в справі поширеня в широких масах народних засад свободи, рівности і братерства.

Г. Алексін звертає увагу, що тільки демократична республіка є відповідною формою державного устрою.

Далі виступали в привітаті і промовами Колізу від Виконуючого Комітету об'єднаня організацій міста Києва, Матушевський — від Укр. Центр. Ради, Степаненко від Українського Кооперативного Союзу і ин.

На другий день переведено на зїзд вибо-

ри: на члена київської губерні. земської управи І. Сніжнього і до Губернської Ради громадських організацій: Барановського, Степаненка, Мельника, Стасюка і Христюка.

Гузіні оплески викликала на зїзді промова припорщика Гана, який говорив про український „охочекомонний полк“ від начальством активного генерала Н. Серед учасників найшли ся зараз охочі вступити до полку.

Стотисячна українська маніфестація у Києві.

„День“ з дня 3. цвітня в телеграмі з Києва повідомляє:

1. н. ст. цвітня відбула ся велична українська маніфестація, в котрій взяло участь около 100.000 народу.

Масова участь українського селянства в пам'ять свободи в Києві.

„Русское Слово“ з 30. марта подає в телеграмі в Києві, що там дня 29. відбули ся величаві демонстрації в пам'ять свободи Маніфестації в протягу цілого дня безконечним ланцюгом тагулись головними вулицями з оркестрами під звуки маршів і похоронного марша. Кидались в очи велика скількість українських процесій, в яких переважали селяни. Процелі шшли під своїми національними прапорами та при звуках українського гимну і маршу Запорозьких козаків.

Брусілов проти Петрограду

За конститутантє в Москві.

БЕРН (Ткб). „Тетра“ доносить з Петрограду: Роздїм між армією на фронті й агітаторами в Таврійській палаті ростє з кожним днем. Брусілов іменем південно-західної армії вислав до тимчасового правительства телеграму, в якій застерігає ся проти можливости зібраня конститутантє в Петрограді, де інтернаціональні тенденції могли би внести здичинє в умі послів. Південно західна армія допомагає ся, щоби конститутантє зібрала ся в Москві.

Гучков в Ясах.

ПЕТРОГРАД (ПТА.). Міністер війни Гучков прибув до Яс, де під його проходом відбула ся нарада вождів армії на ромунським фронті. Опісля приняв він депутатів офіцерів і жовнірів яського відтинка, які признали своїм обовязком побігти за всяку ціну неприятеля, який вдер ся до краю. Ромунський король приняв Гучкова на довшій авіації. Перед відїздом Гучков ще раз відбув нараду з вождями армії.

З військового конгресу в Миньку.

Черетелі проти окремого мира. — Чкаїдзе про контроль над правительством.

ПЕТРОГРАД (ПТА.). На конгресі делегатів усіх армій західного фронту в Миньку б. соціалістичний посол до Думи Черетелі скавав, що окремий мир був би для Росії катастрофою, якої не можна би було направити. Президент Ради делегатів робітників і жовнірів Чкаїдзе говорив про тимчасове правительствє і про Раду, вротестував проти поголосок про поділ власти і покликав ся на діяльність обох тих органів. Нема мови про поділ, тільки ходить о просту контролю політики правительства. Така контроля є все спасення й конечно. Сю заяву приняв збори оплесками й відспіванєм маршів.

Українська парламентарна репрезентація і відокремленє Галичини.

ВІДЕНЬ (Ткб.) Нині (24.) с. м. по полудни парламентарна комісія української парламентарної репрезентації зібрала ся супроти занепокоюючих поголосок про переговори між провідниками польського кола і правительством в справі відокремленя Галичини на надзвичайне засіданє, на яким принято одностайно таку резолюцію:

Українська парламентарна репрезентація покликують ся на всі дотеперішні протести цілого українського народу проти всяких поширеня автономії теперішнього коронного краю Галичини як незгідних з найокончійшими інтересами українського народу і самої держави, тому вважає всякі кроки, які ведуть до здійсненя відокремленя, провокацією українського народу, загроженого в своїм естеством.

Українська парламентарна репрезентація вважає зобовязуванє правительства в тім на-

прямі поступованєм, яке не тільки противило би ся волі рішаючих кругів, щоби омінати в тій хвилі всяких позаконституційних кроків, але також потягнуло би за собою загрозив саскійним нарадам парламентару при спідданю представників усіх народів Австрії. Українська репрезентація стоїть при означенім класі разів становити, що перебудова і розвій австрійської конституції може відбувати ся тільки в дорозі конституційній, се зн. через парламент при свободнім поровуміню самих народів і що також з огляду на перебудову внутрішних відносин, яке відбуваєть ся в інших європейських державах на основі демократичній і свободного рішаня народу самим собою, належить омінати в нашій монархії всяких заряджень, які мусіли би за границею зробити вражінє, що видано наряд в руки його національних противників.

Генерал гр. Шептицький у цїсаря.

ВІДЕНЬ (Ткб.) Цїсар слухав перед полуднем (24. с. м.) звычайних авідомлень і приняв на окремій авіації ген. майора Шептицького, Вернувши до Ляксенбурга приняв цїсар гр. Тісу і краківського єпископа ки. Сапігу.

Німецький парламент.

БЕРЛІН (Ткб.) Німецький парламент знов зійшов ся. На запитанє в справі відбурюваня Францією полонених відповів представник правительства, що ходить о широкє начеркнений плян спричиненя великих шкід господарії Німеччини, супроти чого заострено контролює над кореспонденцією полонених. Доси не стверджено, щоби французьке правительствє мачало в тім своїй вальші. — Потім полагоджено меншї справи і відложено палату до 1. мая, щоби комісії мали час на свої праці.

П. Шайдеман запротестував проти сього зазначуєчи, що тепер треба конче подрібних нарад над справами внутрішньої і заграничної політики, щоби влячили ся, в яку сторону належить звернути курс німецької політики.

Франція грозить.

ПАРИЖ (Ткб.) Аг. Азаса оголошує: Проти всяких постанов міжнародного права і людности Німеччина оголосила своє рішенє затоплювати шпитальні кораблі без остеріганя. Супроти сього заявляє французьке правительствє, що на сих кораблях буде умішувати німецьких полонених.

Еспанська нота до Німеччини.

БЕРЛІН (Ткб.) Бюро Вольфа оголошує ноту вручену еспанським правительством д. 20. с. м. в уряді заграничних справ. Нота покликують ся на попередні кроки і стверджує, що на жаль показало ся, що німецьке правительствє явно признає відносини, які луцать оба краї, не найшло способу полагоджєня оправданних жадаєв Еспанії. Нота вказує далі на втрати еспанської моринарції і каже, що коли німецьке правительствє запевнює, що стоїть далі при своїй постанові оборони свого життя, то не може дозвувати ся сьому, що Еспанія в той самої причини мусить підчеркувати свої права до скорони свого життя. Нота кінчить ся висказанєм надії, що німецьке правительствє відумає над таким економічним підлеженєм і піче дискусію в еспанським правительством в справі заряджень, які в границях конечних військових потреб можна би видати в цілі зменшеня тяжкого положеня Еспанії.

Жидівський рух в Росії.

ГАГА (Ткб.) Жидівське кореспонденційне бюро доносить з Петрограду, що в цілій Росії ширить ся жидівський рух. Виходять знов сіюмістичні письма. Богато реакційних і врозій жидівських диванків перестало виходити. Правительствє оборює всякі протижидівські демонстрації. Представники Жидів прилучили ся до представників інших неросійських народів.

Англія жадає російських областей?

ПЕТРОГРАД (Пет. аг.) Скандинавська преса подає відомість, яка походить збути з німецького жерела, що переговори між Росією і Англією в тім напрямі, що цілі Індянті,

Книгарня у Львові, Ринок ч. 10.

— Наук. Тов. ім. Шевченка —
має великий
ВИБІР УСЯКИХ
УКРАЇНСЬКИХ
— КНИЖОК —

з усіх галузей знань, як з красною писемства, так і народних, популярних видань, а також шкільні підручники, словарі й різні наукові книжки, співаники, ноты, молитовники, — євангелія й інші релігійні видання.

гідним пожалування ідеологічно зруйнованого самодержавія, що узявши собі Росію мідною ланцюгом при умові цілковитого знищення всіх національних ріжниць, — закінчує опис „Русская Воля“.

Естонія та острів Озель і часть островів Алятинських мають бути забезпечені новою поличкою. Міністерство заграничних справ як найрідущіше перечить сій висті, яка з злосливою видумкою.

Велика українська маніфестація в Петрограді.

Відень, 22. цвітня 1917

Російські столичні часописи, які наспіли саме тут, приносять дуже широкі описи великої української національної маніфестації, яка мала місце дня 25. н. ст. марта у Петрограді й про яку коротку звістку подано вже в великоднім числі „Діла“. Як видно з описів згаданих часописів, маніфестація ся випала величаво — не тільки що до числа учасників у ній, яке досягло 20 000, але цілим своїм перебігом, головною невичайно піднесеним настроєм маніфестантів. Загальну увагу звертала на себе участь у маніфестації українських частин петроградського гарнізону, в першій мірі участь недавньої пробічної гвардії царя („Собственный Его Величества конвой“) — українських кубанських козаків, безпосередних потомків колишніх Запорожців, з українським січовим прапором, з запорожськими бунчуками, з українськими жовто-голубими кокардами на грудях. Навіть репортери російських столичних часописів не можуть закрити вразіння, яке зробив на них отсей епізод, в що ж говорити про вразіння його на українських учасників маніфестації!

Політичні наслідки сєї грандіозної української маніфестації у столиці держави зараз же виявили ся наглядно. Найповажніші столичні органи російської преси присвечують уже — виразно у зв'язку зі згаданими маніфестаціями — українському питанню замітні статі, до передовиць включно, статі, подібних яким в російській пресі досі не читало ся і агагалі українськими справами російська преса, в першій мірі столична, в останніх часах зацікавлюється ним раз більше.

Подано нижше докладно описи згаданих маніфестацій з трьох найповажніших столичних органів: „Річч“, „Русской Воля“ і „Дня“.

„Річч“ ч. 62, з дня 14. (27). марта: „Українці святкували 12. (25). марта проголошене нового державного ладу в Росії. Свято се злучено було з річницею смерті українського поета Тараса Шевченка. З певністю можна сказати, що на відраду явили ся всі Українці, що живуть у Петрограді. Тут були представники від петроградського гарнізону, при чім деякі резервові полки в повному складі. Бувший конвой бушого царя (козак кубанської області) був також в повному складі. З публіки студенти, урядники, торговці. Величезна площа перед Казанським собором була переповнена народом. Над товпою розвішались величезні прапори жовто-голубої краси колишньої української Запорожської Січі і Гетьманщини. Величезний собор не міг помістити всіх, що хотіли помолитись. Панахида по українському національному поетови була відправлена під голим небом, всенародно. На сходках собору розмістилось духовенство, на чолі з настоятелем митрофорним протосерієм Орнацьким. Гарно співав імпронізований хор з народу. При саві „вічної пам'яті“ багато людей впади на коліна.

По відраві панахиди відбуло ся віче. Промовці дякували російському народови і його армії за здобуту свободу національного самообачення. Глибокий, низький поклін за се російському народови — сказав один промовець. Слова промовця покрити товпа окликами „ура!“, а три військові оркестри заграли марсельську.

Вистроєними рядами рушила відтак богатою численна товпа через Невський проспект до Таврійської палати. На переді їхав бувший конвой бушого царя з українським Січовим прапором і Запорожським бунчуком. Відтак ішли компаніями військові части на чолі з офіцерами Українцями. За військом ішли студенти висших шкіл, куристи і багато народу. На шійй дорозі походу був вірцевий порядок. Маніфестанти співали українські пісні, сумні, тугі. Оркестри військової музики грали пошурі з українських пісень. Розносились невимовляючі оклики „ура!“ Богатотисячна товпа увійшла на подвір'я Таврійської палати і тут вистроїлась рядами. Представник виконуючого комітету Ради робітничих і солдатських депутатів привітав маніфестантів іменем Ради.

Своє справозданне кінчить „Річч“ заміткою, що маніфестація була здійснена виступом одного бесідника, що не захотів назвати свого імені, котрий заклинавав Українців салдати зараз же спинити війну. Під адресою промовця мали посылатись оклики обурення і протесту. Промовець мусів перестати говорити і згубив ся в товпі.

„Русская Воля“ в 26. марта приносить статю п. н. „Українська маніфестація“: Вчора 12. марта ще надовго до призначеної години на площі Казанського собору почали збирати ся Українці Петрограду на панахиду по Шевченкові та маніфестації. В першій годині по пол. многотисячна товпа зайняла всі тротуари собора, наперть і цілу площу. Було багато салдатів петроградської залози. Деякі прийшли шілыми ротами. В руках представників депутатів і окремих груп — товариств воєнних відділів, робітників, — зложеної прапори. В очі впадають групи красунів Чорноморців, бувших конвойних, верхами на конях, також з прапорами. У всіх жовто-блакитні стяжки. Радісні обличчя. В натовпі стриманий говір, всіюди по українськи. Се перша вільна публічна маніфестація в честь великого українського кобзаря. Й десята частина прибувших не може втиснутись в соборі. Протосерій Орнацький рше відправити панахиду на паперті перед народом. Вхід до церкви гарно прикрашений численними прапорами, флагами та прапорами. Біля духовенства організатори разом з депутатами інших національностей, що забажали вшанувати пам'яті поета.

В одушевленім слові протосерія Орнацького витас помисл помянути пам'яті сього Борця за волю в великі дні загального свята та пропонує одночасно помодити ся і за всіх упавших за добро народу та його волю Вічну пам'яті піся пролозиці о Орнацького відспівала ціла величезна товпа.

Після церковної — горожанська панахида, за якою хори відспівують „Заповіт“ Шевченка, прослуханий з обняженими головами Перший промовляв п. Зайцев про національні та політичні ідеали Шевченка та зв'язок їх з традиціями української демократії. Схарактеризувавши його республіканські та федералістичні ідеї, промовець зв'язав з завданнями мсменту та з програмовими національними жаданнями укр. демократії соціальні ідеали Шевченка і закінчує виголошенням „Слава!“ за заповіжені ним Українцям заповіти невипинної боротьби за високі моральні засади. Товпа перериває промовця вигуками співачуть; там, де він цитує Шевченка, товпа виголошує гучне „Слава!“ Виступають представники Фінляндії, Естонії, Литовці, польської молоді. Гарно і коротко з піднесенням виголошує промова представника Фінляндії проф. Тандера, покрити окликами в честь Фінляндії. Представник організаційного комітету проф. Голоскевич виголошує цілі маніфестації і там, де він говорить про негайне заведення української школи, присутні, особливо салдати, покринають слова громом одобрень.

По команді провідників вся величезна маса маніфестантів, що сягає 20 000, не змішуючись з глядачами, окружена мідним ланцюгом, починає вливати ся в Невський проспект. На величезних прапорах малпсі — на жовто-блакитній волі: Нехай живе вільна Україна! на червонім: Нехай живе демократична федеративна республіка Росія!, ще: Нехай живе українська культура! і т. д. Оркестра грає марш Хмельницького. По переді козаки в стягами, за ними депутати, гості і делегації громадянства, які ідуть витати резолюційне вііско та робітників до Таврійської Палати. За одною оркестрою слідує друга, за ними хор, далі знов хор. Прапори, фляги. Товпа порушує ся в небувалі для маніфестації порядку, залитими Невський від Садової до Літєйного. Тріщали фотографічні апарати кінематографістів. На дахах, у вікнах фотографі. При співі „Заповіту“ всі здіймають шапки. Публіка також. Неввичайна стрункість маніфестації та краса видовища очевидно дивують публіку.

Коло Таврійської Палати прибувших витас М. Соколов, член виконуючого комітету ради салдатських та робітничих депутатів. Він заявив, що комітет признає всі домаганя української демократії та виходячи з признаня федеративної республіки, буде разом з українською демократією бороти ся за їх здійсненя. Слідують привітні оклики в честь України. Оркестра грає марсельську. У очевидці маніфестації всіюди в поодиноких групах оживлені розмови. Палад розповсюджена старим правительством та його підлодоксами байка про нежитєвість українського руху та штучність і т. ин. Тисячі робітників та салдатів, які прийшли зажити свої національні жаданя, є відповідно

В „Дні“ в 14. марта п. Сурожецький в статі „Відновлений Петроград“ між иншим пише: „Дивні переміни на кожній кроці відбувають ся. Д. 12. марта українська організація Петрограду відправила урочисту панахиду по Тарасі Шевченкові в Казанський соборі. Я пригадую собі сї панахиди в попередніх роках. Збиралась купа людей, тихесенько помолилась о „рабі божіи Тарасі“ і розходила ся тихо без промов. Як могли бути тут виступи і промови, коли сей раб божий був політичний злочинець, революціонер? І церква молилась за нього з великою нехитою. А деякі духовні отці цілком відмовляли ся відправляти панахиди по Шевченкові. А тепер ся панахида збирала десятки тисяч і відправлено її прилюдно біля Казанського собору, вічну пам'яті“ співала ціла многотисячна товпа і всіля кольорові прапори жовто-блакитні і на сих прапорах красувались неімовірні слова: „Нехай живе вільна Україна!“, „Нехай живе федеративна республіка!“ Владика, що відправляв панахиду, виголосив одушевлену промову, славлячи волю, а на Екстені разом з Тарасом споминали і інших „збитих за добро і волю вітчизни“. Дивно було чути в устах служителя церкви такі слова. І чудно було слухати величний спів „Заловіту“ Шевченка, відспіваного всім народом біля Казанського собору. Пророко звучали заборонені ранішого слова:

„Поховайте, та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю,
Волю окропіте!“

Після панахиди промовляли Українці, а відтак з ступнів Казанського собору промовляли представники фінського, польського, естонського і литовського народів. Ріжнорозні, ріжнородні Росія владива волю та ліше жите, що загоряєт ся на звалищах старого. Помники великого українського поета перетворили ся в урочистий виступ народів, що скинули тяжкі кайдани централізму.

Потім знов завіяли прапори і з музикою, з співани ціла многотисячна товпа посунулось до Державної Думи. Ф. н.

НОВИНКИ.

Львів, 24. цвітня 1917.

— Ставропільське братство відбуло в Томині неділю свої річні загальні збори при великій участі членів. По ухваленні абсолюторії дотеперішній управі вибрано управу нову, якої склад нижче подаємо. Сеніорат: д-р Стефан Федак, сеніор, Олександр Барвінський, Юліян Сіданський віцесеніори. Члени Управляючої Ради: д-р Сидір Голубович, Сидір Громницький, Роман Зубик, Володимир Левницький, д-р Кость Левницький, Зенев Лукавський, Любомир Рожанський, Михайло Стефанівський, д-р Василь Щурат, д-р Стефан Баран, д-р Максим Левницький, Михайло Яценко. Члени Контрольної Комісії: Денис Корнієв, Омелян Савич, Михайло Павлишак.

— Земельний Банк Платечний відбув нині загальний збір в салі „Української Бесіди“ у Львові. Провід збору він голова Надзвичайної Ради д-р Кость Левницький. Загі іменем дирекції од-предложна п. дир. д-р Лесь Кульчицький. Одноголосно уринято до відома загі і вибрано Надзвичайну Раду в такім складі: На 3 роки пп. д-р Іван Книдичевіч і д-р Стефан Смаль Стоцький; на 4 роки пп. д-р Теофіл Кормос і д-р Іван Макух; на 5 літ пп. д-р Кость Левницький і надр. Юліян Сіданський. З черги ухвалено зміну кількох точок статута, між ин. счеркиено постанову що-до територіяльного обмеженя області діяльності Банку і ухвалено постанову про признаня Банкови права посередненя у фінансових интересах з приватними особами. — Обширніший звіт з діяльності Банку в замкнений періоді подамо окремо.

— Заступництво інтересів австрійської монархії в неприхильних краях підлягло наслідком зриваня дипломатичних зносин з Злученом Державою новому урядові австрійського Злучення Держав обняв охорону австрійських інтересів у Росії Данія, в Франції угорських інтересів в Мароші, Єгипті і Греції (з відомком Шейхара), в Мароші, Єгипті і Греції (з відомком Солуня) Голандія, в Язонії Іспанія. Охорону

аустро-угорських інтересів у Злучених Державинах, А. гаї в її колоніях обняла Швеція. Незабаром остало заступництво інтересів монархії в Італії, Португалії, Еспанії і в Ромуній Швейцарськю. Заступництво досі Злучених Державинах в монархії інтересів Франції і Італії буде виконувати Швейцарія, інтереси Англії, Японії і тимчасово Ромунії Еспанія, яка обняла також заступництво Злучених Держав у монархії. Незмінне остало дотеперішнє заступництво інтересів Росії, Сербії в Португалії Еспанії і Чорногорії Греціїю.

— Важні для піддержувачів зі Львова. До команди залізничного двірця у Львові зголошується часто публіка з проською о дозвіл їхати військовими поїздами або водами, призначеними для військових, коли вони, призначені для цих військових, вже заборонені. Отже звертається увагу, що команда залізничного двірця не є управленням давати такий дозвіл, і публіка повинна старати ся о місце в поїзді, відповідно оголошеним вказівкам дирекції залізниць.

— Під проводом команданта польових леґіонів у Шептицького відбула ся — як доносить "Сеча" — у Варшаві нарада Польків полковників леґіону і поставивши владені нового однострою для польського леґіону.

— Український дітям на чужині. При нагоді вечериди, укладенні в честь Шевченка молодіжці українських селянських курсів і української школи в Празі-Нуслєх, зложили для шкільних дітей Востра, о. генер. вікарій І. Манастирський 20 К, Вп. крайвий інспектор Ант. Клим 10 К, радн. Евґ. Стрийський (кріп попередно вказаних 10 К) даявших 3 К, исп. Юр. Якубович 8 К, проф. М. Гарас 4 К, о. дек. Паук 2 К, ук. богосл. Ю. Паук 2 К, ис. Чаховський 2 К — разом 51 К, аголошеними попередно 151 К. Злов забезпечене, на якийсь час українським дітям спідале в школі. Частину грошей сих ужито на закупку українських книжок та молитвеників для тієї поже Прагою, що не мають своєї школи, ні книжки, ні опіки. Вп. Добродіяні складає горічку подяку учительській Збір. В. Втапачький.

НА ВОЛИЙСЬКІ ШКОЛИ.

"Патрися системи".

На необхідну потребу удержання 25 українських шкіл на Волині, які супроти останніх подій тим доволні і важливі для української справи, konieczні як найскорі і яконайбільшій жертви.

Лещук Олж богослов Львів 5 К (Діло): о. Михайла Загородська адміністр. Лішави гор. Андрия Дороша богосл, Івана Ключаса богосл. у Львові, Ромка Волиця богосл. в Перемишлі, Михайлович Іван Львів 3 К; Наталю Могильницьку уч. V кл гімт. ССВ. Львів, Володимира Гвоздовича судов. секретаря Краковецького Кузьмовича богосл. Львів. — На руки І. Степанова Lit. 33. Provinciarum зложили 24 К 32 сот. в Цвітну неділю оті жовірки: по 2 К: Соболь Василь, Цибура В., Фрай Р., Шеданський, Шейрек Гарасим (волинець), по 1 К: Волосянський Григорій, Стецкі Іван (уч.), Каргагнер, Бойчук Василь, Ільницький, Попадіна Павло, поникаше корони: Кульчицький, Бойчук Мит., Дяріс, Хорт, Кюдорек, Вітик, Шеланік, Третяк, Малина, Ріска, Маер, Пацьків, Хіпус, Дігана і Фазерфаль.

оверляйтінг Гр. Гуайя пол. пол. 517/III — 3 10 К; Ягайтінга Павла Купського пол. поч. 517/III — 3. о. конд. Левицького Сокаль, Міно Зайківну Угрина, Марію Олексійову Девицер, оберляйтінга адгатора Кюльшеского Остраба Моравска. — Людв. Герасимовича Прага 5 К; Теодору Безпалкову, Ірину Ясичякову, Софію Специнатову — всі в Празі, Юрія Лисана з Вашківців п. Ч. Бук., Фельдфебля К. и К. L. В. K. Loschtz Моравія, Миколу Герасимовича торуньжого пра Gladef Auebung п. п. 377, — о. Іван Яворський в Стрїльбічух 10 К; Северина Заричького проф гімт. в Тернополь, о. Юлія Пристава в Митшині, о. Михайло Була в Рокосхи, о. Вас. Адріановича в Сущині великій і Романа Шеховича в Топольщині. — Лев Сенкевич (Ді.) 10 К; о. Матвє Мокрієвського Радимно, о. Михайла Тесло Васлюк гор., о. Івана Меховича Сокаль, о. Романа Куцяль Мостиска, Стефана Бйдалу дир. каса Мстиска, — Гнат Ходорович учитель в Волянчицях 5 К; Денис Кульчицького учт. в Яворів, Василь Іванович ассистенте поштового Віден пол. поч. ІІ. Олава Калужинького офіціала поштового у Відні І/І, Михайла Владичина управителя школи в Соколяках пол. Гуржа, В Білецького управит. школи в Львові поч. Устрики дол., — Н. Кліш, начальник суау, Пдбуж 10 К. (Ді.): о. Теофія Кліша, Волкодиза, Ольгу Стефановичу, Віден III. Kleinplatz 8, Івана Василья,

заступника ц. к. прок. держ., Самбір, Костя Дуба, начальч. суау, Бібрка, Костя Левницького, судю повіт. Рожитів. — О. Михайло Ремашишин 20 К. (Ді.); о. Іван Яримович в Шелювій, о. Іван Пелех в Підлісах — Яричів, о. Захар Лажичький в Сокалі, о. Михайло Бобовник в Сухоході, о. Іван Садовський в Глібівчицях пол. —

ОПОВІСТКИ.

Середа, 25. квітня 1917.
Німці: греко-кат.; Васильярк. — ушко-кат.
Марах ск.
Заєгра: греко-кат.; Артемона — римо-кат.
Клята і Мар.

ВОЄННІ КОМУНІКАТИ.

АВСТРО-УГОРСЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 24. цвітня 1917.

Ні звідки нема до оголошення особливих подій.

Заст. шефа ген. штабу Ф. Гейер.

ПОДІІ НА МОРИ.

Вночі з 21. на 22. с. м. одна з наших фльотилей затопила в проливї Отранто італійський парохід містоти коло 1300 тон. Неприятельських оружних сил не бачено.

Команда фльоти.

НИМЕЦЬКОГО ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
з дня 24. цвітня 1917.

ЗАХІДНИЙ ТЕРЕН ВІЙНИ.

Група військ баварського наслідника престолу Рупрехта: На полі битви під Арра англійські сили, які стоять на французській землі, вмірили вчора другий великий удар, щоби проломити німецькі лінії. Від кількох днів тяжкі й найтяжші батареї кидали мася стрілів всякого рода на наші становища. Д. 23. с. м. ранним ранком боротьба артилерії зросла до висоти найсильнішого безперестанного огню. Швидко опісля зва огневї стїни на фронті широкї 30 км. рушили до наступу англійські відділи, часто при ужитю панцирних самоходів. Принято їх нашим нищачим огнем і в богатях місяц примушено уступити серед значних втрат. В інших місцях завзята боротьба перехиля ся то в сю то в ту сторону. Де неприятели зискуван на терені, наша піхота, що з погордою смертю рвала ся до бою, сильним протинаступом відпирала його.

Західні передмістя в Lens, Avion, Orrу Clavelle, Roaix і Cuernette були видошінами завзятих боїв. Их назви, се назви героїських діл наших полків з усіх майже країв Німеччини між морем і Альпами

По невдачі першого наступу, під вечер, чера покриті трупами поля, розпочав ся перед нашими лініями новий наступ новими масами військ, особливо сильний по обох берегах Скарпи. Також його сила розбила ся о герйство нашої піхоти, частю в огні, частю в боротьбі близька і під нищачим діланем нашої артилерії. Тільки на дорозі Арра Камбре неприятели вискав на терені парусот метрів. Руїни місцевости Gu шаре остали в його руках.

Як над Енчоу і в Шампанї, так і під Арра неприятелиська проба перервати наш фронт скінчила ся нічим, серед величезних втрат. Англійська сила насїяждком обачности німецької управлї и витревалог волї побїдї наших хоробрїх військ понесла важке, крїгаже поражене. Наша армія з вірою жде дальших боїв.

В успіхах останних боїв кожний Німець має свою участь: мушина, жінка, хлопець, робітник, який стає на услугах вітчизні і свої сили віддає на заосмотраче війська. Німецький жовїр на фронтї знає, що кожний дома сповняє свій обов'язок і працює без відлику, щоби допомогти йому там далеко в важкій боротьбі на смерть і житє, ая "бути чи не бути".

В області інших армій на західнім фронтї й на інших теренах війни не було більшої боевої діяльности.

Перший квартирмайстер ген. Людвїкю.

ГЛІДАЮТЬ СВОІХ.

Хто знає бн де перебуває Дома Кравець wraz з дітями А. Олександром, Оксентю та Дантроад — в села Черилї коло Стівськльова, владать далаво мене пошлюкити, Федір Кравець Corpс Train Commando Feldpost 205 або Укрїка школи в Чесинах в Рогозїні.

Оголошення.

Експедіантнє в крапцехой 5 літ. торговлї товарів експлуатаций 1 2 літ. експлуатачнє субоу експлуатачнєго, обов'язковенна в бухгалтерієм глїдїт послия, може прияти урвавтельство. Зголошєні під Актія. "Діла". 258

Хорей Укрїтїнець, довїдїтїлї сїмїчак "Діла" (зїд в. спомвєл) виконешєй хоробом від довгого часу, вже видалєєй лікарня якїд до курація не маєєтє вєсліє удаєтє ся тєм хоробом до Ва. Рохїмїша о водїт. Ласкаї дїтки проку слатї на рука Ахїмістрїїтї. 261 2-5

БУРАКИ ПАШНІ
КОНЮШИНУ І
ЯРИННІ НАСІЯ
продас фірма
ЛЯМБЕРТ І КРИСЯК
ПОДЛЕВСЬКОГО 7. 255 2-4

БУДЕ ВАЖНЕ! Хто хоче без учителя научити ся по німецьки, нехай замовить собі сейчас
Українсько-німецький самоучок
укладу О. СОЛТИСА (3-є виданне). Цїна 1 К 40 с. з поштовою оплатою 1 К 60 с. (10 шпуг 13 К 80 с. 25 шпуг 30 К 80 с. вже оплачено). Вислає ся лишє за готїяку. Замовленїя і гроши проку присїлати на адресу: 7-10
А. ОКПІШ, Львів, вул. Надочиєнч 4.
УВАГА: Сей самоучок уложєний підля випробованїєй вже способу научаня і важєє для учителя удїляючїх початкї німецької мови, як також ученикї приготавлючїх ся до вступних іспїтїє.

"ДНІСТЕР"
ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
Львів, ул. Руська ч. 20 (власний дім)
Телефон ч. 789. — Кошто Почт. Штандї ч. 25201.
Жирово штаб з Австро-Угорськїа Ваку
приймає до обезпечєня від огню будинкї, хатні і господарські, движимости, меблї, одежу і білизну, абиже в снопах і в зернї, худобу і т. п.
Кожний Українець повинен асекуровати ся від огню, щоби на слухай пожежї не понєсти страхи, бо достаток одишиї, то добробит цїлого народу.
КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН АСЕКУРОВАТИ СЯ ТІЛЬКИ В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ "ДНІСТЕР".

Нема жадного иншого українського Товариства асекураційного від огню, — тільки одиє

"Дністер" рахує найдешевші оплати за обезпечєня селянських будинкїє.

"Дністер" звертєє кождоричний чистий зиск своїм члєнам.

"Дністер" одиное та андачує шкоди по огні скоро і совїсно, а на члєниє одинокїєй комісії запрошуєє все двох господарїє.

"Дністер" дає підмоги українським школам і бурсам, де навчають ся селянські діти.

Люди асекурованї в "Дністрі" можуть дістати позичку у всіх великих банках і в Товариствї взаїмного кредиту "Дністер".

Власні фонди "Дністра" анносєтє з кїнцєм 1916 року 8,613 829 — карен.
В "Дністрі" можна обезпечати від крадени з владом движимости всякого рода, а Товариства кредитовї готїяку, шпїні папєри і векслї за дешєною оплатою премїї.
Адреса "Дністра": Товариство взаїмних обезпечєнєй "Дністер" у Львові, ул. Руська ч. 20. — Адреса для телеграм: "Дністер" — Львів. — Канцеларїї Товариства отворєні щодня від 8—2 перед пол.